

Asia: VN/10839/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi kuntalain ja varainsiirtoverolain 4 §:n muuttamisesta

Alijäämän kattamista ja erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan ja kuntayhtymän arviointimenettelyä koskeva sääntely (110 §, 118 §, 119 §)

Pidättekö ehdotettuja alijäämän kattamista koskevia muutoksia tarkoituksenmukaisina? Miltä osin?

Kunnan talouden kokonaiskuvan arvioinnissa tulisi saada mahdollisimman realistinen ja ajantasainen kuva tilanteesta. Talousarvion laadintavuoden aikana arvioidun yli/alijäämän huomioimisella voi arvioida olevan vaikutusta tarvittavien toimenpiteiden nykyistä ennakoivammalle ja reaaliaikaisemmalle seurannalle. Kuntaliitostilanteissa ehdotettu muutos alijäämän kattamisesta neljän vuoden kuluessa kuntajaon muutoksen voimaantulosta vaikuttanee selkiyttävästi uuden kunnan toiminnan suunnitteluun, kun yhdistyvien kuntien mahdollisesti eri vuosina alkaneet alijäämien kattamiskaudet eivät vaikuttaisi uuden kunnan alijäämän kattamiseen. Sosiaali- ja terveysministeriö pitää ehdotettuja muutoksia perusteltuina, todeten samalla, että kuntien tilanteeseen merkittävästi vaikuttavat poikkeukselliset tilanteet (kuten Covid-19) tulisi ottaa riittävällä tavalla huomioon arvioinnissa.

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan ja kuntayhtymän arviointimenettelyä koskevaan sääntelyyn ehdotetaan velvoitteita toimenpideohjelman käsittelyyn ja raportointivelvollisuuteen liittyen. Pidättekö ehdotettuja muutoksia tarkoituksenmukaisina? Miltä osin?

Esityksen mukaan kunnan talousarvio ja –suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat valtuuston päätöksiä arviointiryhmän arviointimenettelyssä tehdyssä selvityksessä käsitellyistä toimenpiteistä. Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys toimenpiteiden toteutumisesta ja riittävydestä tilikaudella. Toimeenpanon seurannan lisääminen voidaan nähdä tekijänä, joka edistää tarpeellisten toimenpiteiden toteuttamista.

Esityksessä ehdotetaan, että valtiovarainministeriö voisi laissa säädetyin edellytyksin tehdä arviointiryhmän toimenpide-ehdotusten ja niitä koskevien valtuuston päätösten perusteella ratkaisun kuntarakennelaisissa tarkoitetun erityisen selvityksen tarpeellisuudesta kuntajaon muuttamiseksi myös uutta arviointimenettelyä käynnistämättä. Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Kuntatalouden tilanne on vaikeutunut viime vuosina. Ehdotuksessa todettu mahdollisuus ratkaista erityisen selvityksen tarpeellisuus ilman uutta arviointimenettelyä tulisi todennäköisesti nopeuttamaan selvityksen aloittamista.

Kunnan ja kuntayhtymän hallintoa koskeva sääntely (23 §, 42 §, 56 §, 58 §, 90 §)

Esityksessä ehdotetaan, että hallintosääntöön tulee jatkossa ottaa määräykset sopimusten hallinnasta. Pidätkö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Kunnan tekemät sopimukset edustavat merkittävää kuluerää, kun yksityiset palvelutuottajat vastaavat merkittävästä osasta sote-palvelujen tuotantoa (suuruusluokka 3,5 miljardia e vuonna 2019). Ostopalvelujen käytössä on merkittäviä eroja eri kuntien välillä. Vaihtelevista resursseista johtuen myös kuntien hankintaosaamisessa on eroja. Sopimusten hallinnan ja valvonnan tehostamiseen kohdentuvat toimet ovat perusteltuja, minkä vuoksi hallintosääntöön on tarkoituksenmukaista ottaa jatkossa sopimusten hallintaa koskevat määräykset.

Esityksessä ehdotetaan muutoksia johtajasopimuksen hyväksymistä koskevaan sääntelyyn sekä kuntayhtymän perussopimusta koskevaan sääntelyyn (perussopimuksen sisältöä koskevat muutosehdotukset sekä kuntayhtymän toimielinten poliittisen suhteellisuuden vaatimus). Lisäksi ehdotetaan muutoksia aloiteoikeutta koskevaan sääntelyyn. Pidätkö ehdotettuja muutoksia tarkoituksenmukaisina? Miltä osin?

Johtajasopimusta koskevaa 42 §: ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sopimuksen hyväksyisi kunnanhallitus. Johtajasopimus ehdotetaan hyväksyttäväksi kunnanhallituksessa myös sopimukseen mahdollisesti sisältyvään kunnanjohtajan erokorvauksen osalta. Johtajasopimuksesta päättämistä selkiyttävät säännökset voi nähdä perusteltuina. Muutos selkiyttäisi eri toimijoiden rooleja. Samalla se lisäisi prosessin läpinäkyvyyttä sekä mahdollisesti toimisi vetovoimatekijänä kunnanjohtajan tehtäviin hakeutumiselle.

Esityksen mukaan kuntayhtymän perussopimuksessa voitaisiin sopia toimielimen kokoonpanosta myös muilla perusteilla kuin poliittisen suhteiden vaatimuksella. Tämä mahdollisuus on perusteltu siitä näkökulmasta, että tällä mahdollistettaisiin asiantuntijajäsenen käyttö kunnan edustajana halutuissa tilanteissa ja tätä kautta edistettäisiin omistajaohjauksen onnistumista.

Aloiteoikeutta koskevan sääntelyn selkiyttämisen voi arvioida edistävän kuntalaisten osallistumismahdollisuuksia.

Sähköistä kokousta koskeva sääntely (99 §, 100 §)

Pidätkö ehdotettuja muutoksia tarkoituksenmukaisina? Miltä osin?

Sähköisesti pidetyt kokoukset ovat kuluneen vuoden aikana jo osoittaneet tarpeellisuutensa. On myös selvää, että sähköisessä muodossa toteutetun asioinnin merkitys tulee jatkossa entisestään lisääntymään. Sähköisen päätöksentekomenettelyn kehittämistä koskevat ehdotukset ovat perusteltuja.

Ehdotuksessa ei ehdoteta muutoksia sähköistä päätöksentekomenettelyä koskevaan sääntelyyn. Jos kunnassanne/kuntayhtymässänne on käytössä 100 §:n mukainen sähköinen päätöksentekomenettely, onko tätä koskeva sääntely koettu toimivaksi? Ellei, kuinka sääntelyä tulisi kehittää?

Ei kantaa.

Kuntayhtymien rakennejärjestelyjä koskeva sääntely (62 a §, 62 b §)

Voidaanko ehdotettavan kuntayhtymien yhdistymistä ja kuntayhtymän jakautumista koskevan sääntelyn katsoa olevan tarkoituksenmukaista kuntayhtymien tehtävien uudelleenjärjestelyjen toteuttamiseksi?

Kuntayhtymien yhdistymistä ja jakautumista koskevan lainsäädännön täsmentämisen voi arvioida helpottavan rakennejärjestelyjen toimeenpanoa.

Muut huomiot

Muut huomionne lakiesityksestä

Ei muita huomioita.

Varhila Kirsi
Sosiaali- ja terveysministeriö

Lind Jussi
STM - Ohjausosasto, ohjausyksikkö, Jussi Lind, erityisasiantuntija